

Predlozi Semenarske Asocijacije Srbije za konkretne akcije Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine Republike Srbije u sektoru semenarstva

1. Zakonska regulativa kojom se reguliše oblast semenarstva je nepotpuna i neusaglašena već dugi niz godina. Zakon o semenu je iz 2005. godine, sa propustima koji onemogućavaju pravilno funkcionisanje sistema sertifikacije semena, a osnovni problem je što je pomenuti zakon neusklađen sa zakonskom regulativom EU, što otežava učešće naše države u međunarodnom prometu semenom. Interesantno je napomenuti da je u poslednje dve godine bilo nekoliko pokušaja da se napravi predlog novog Zakona o semenu koji bi ispravio propuste postojećeg Zakona. U tom cilju, u izradi nacrtu Zakona učestvovali su eksperti iz pojedinih oblasti koje pokriva semenarski sektor, a poslednji nacrt je bio potpuno usklađen sa Direktivama EU. Međutim, nijedan od nacrtu koji je na javnim raspravama bio pozitivno ocenjen, nije ušao u skupštinsku proceduru. Kada su u pitanju podzakonska akta, odnosno pravilnici, situacija je još teža. Poznato je da pravilnici predstavljaju uputstva koja detaljno propisuju procedure i postupke po pojedinim segmentima semenarstva, a na taj način pomažu i olakšavaju implementaciju i sprovođenje Zakona. Pojedini pravilnici su mnogo stariji od postojećeg Zakona o semenu, što znači da nisu u saglasnosti sa odredbama Zakona, a pojedini pravilnici nikada nisu ugledali svetlost dana. Sve ovo dovodi do toga da se veoma često radi po određenim uredbama ili dopisima relevantnog Ministarstva, što sve zajedno dovodi do konfuzije u semenarskom sektoru, kao i do nemogućnosti da se određeni poslovi sprovedu u skladu sa Zakonom.

Mere: Da bi se ispunio osnovni uslov i zadatak semenarstva, neophodne je odmah pristupiti izraditi predloga Zakona o semenu i naravno, što pre ga uključiti u skupštinsku proceduru, kako bi u najkraćem vremenskom roku mogao stupiti na snagu. Grupa za izradu nacrtu Zakona o semenu mora biti sastavljena od predstavnika relevantnog Ministarstva ali i od eksperata iz pojedinih segmenata sektora semenarstva. Zakon mora biti usklađen sa regulativom EU ali primeren uslovima u našoj zemlji. Nakon stupanja na snagu novog Zakona o semenu (posle prolaska javne rasprave i skupštinske procedure), treba izvršiti reviziju postojećih pravilnika i uskladiti ih sa novim Zakonom, kao i izradu pravilnika koji nedostaju. Reviziju starih i izradu novih pravilnika treba obavezno da rade grupe eksperata za pojedine oblasti koje se regulišu pravilnicima. Samo na taj način će se obezbediti da pravilnici zaista budu procedure kojima će se olakšati implementacija i primena Zakona od strane pojedinih učesnika u semenarskom sektoru.

2. Institucionalno organizovanje. Većina zemalja u našem okruženju, kao i ostale članice EU su prihvatile kao veoma efikasan način organizovanja sektora semenarstva kroz određene ustanove, odnosno institucije koje obavljaju poslove iz ove oblasti, a pod nadzorom Ministarstva poljoprivrede. U R. Srbiji je evidentan nedostatak boljeg institucionalnog organizovanja u semenarskom sektoru. Poslovi iz ove oblasti se obavljaju po različitim sektorima Ministarstva poljoprivrede, pa čak su neki poslovi smešteni u neke sektore drugih ministarstava. Nedostatak ovakvog sistema: Ne postoji jedinstvena baza podataka o proizvodnji, sertifikaciji i prometu semena, na domaćem i inostranom tržištu; često dolazi do zastoja i otežanog protoka informacija i dokumentacije, relevantnih za nesmetano obavljanje poslova iz domena semenarstva, posebno kada je u pitanju sertifikacija semena; otežana je kontrola i monitoring ovakvog jednog sistema, a često je otežana i implementacija zakonske regulative u okviru razuđenog i neuređenog sistema; zbog nedostatka kadrova u pojedinim sektorima u Ministarstvu, dovodi se u pitanje

kvalitet obavljanja ovih poslova, kao i rokovi i kašnjenje dokumentacije koja je potrebna učesnicima u procesu sertifikacije semena.

Mere: Sagledavajući organizaciju sektora semenarstva u zemljama u okruženju, kao i pozitivne efekte takve organizacije na razvoj poljoprivrede, potrebno je poslove Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine, koji proističu iz Zakona o semenu, poveriti nezavisnoj instituciji, koja bi bila pod nadzorom Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine. Ovakvim načinom organizovanja bi se omogućilo sledeće: Uspostavljanje funkcionalnog sistema kontrole i sledljivosti svih postupaka i učesnika u svakom segmentu semenarskog sektora; Pojednostavljenje postupaka i procedura i uspostavljanje sistema u kome će svi učesnici pravilno primenjivati postojeću regulativu i biti odgovorni za svoj delokrug rada; Uspostavljanje centralne baze podataka koja bi omogućavala sprovođenje monitoringa u semenarskom lancu i mogućnost sakupljanja svih relevantnih informacija za semenarski sektor; Jedinstveni i jednostavni sistem sertifikacije semena, usklađen sa sistemom sertifikacije EU, kojim se postiže obezbeđivanje neprekidnog snabdevanja tržišta određenim kategorijama semena vrhunskog kvaliteta, ravnopravno učešće i jačanje konkurentnosti naše zemlje u međunarodnim tokovima, kao i stalno povećanje zastupljenosti visokoprinosnih i kvalitetnih sorti na tržištu; Iznalaženje najefikasnijeg načina za primenu regulative kojom će se rešiti najznačajnija pitanja zaštite intelektualne svojine; Edukacija svih učesnika u lancu, koja je najvažniji preduslov za nesmetanu primenu zakonske regulative i funkcionisanja uspostavljenih sistema u semenarskom sektoru; Očuvanje genetskih resursa, kako bi se oplemenjivanje biljaka u R. Srbiji podiglo na najviši nivo, kao i sprovođenje jednog održivog koncepta u semenarstvu, uz očuvanje životne sredine; Uključivanje R. Srbije u rad svih relevantnih međunarodnih organizacija zaduženih za međunarodnu regulativu i povezivanje tržišta semena Srbije sa međunarodnim semenarskim sektorom, na najvišem nivou.

3. Uključivanje upotrebe sortnog sertifikovanog semena u sistem subvencija poljoprivrednim proizvođačima (60 evra/ha). Direktni efekat subvencija: Kvalitetniji semenski materijal za poljoprivredne proizvođače kao preduslov za postizanje viših prinosa i profita (10-30%); Sprečavanje širenja korovskih biljaka putem semena te umanjenje broja tretmana herbicidima uz smanjenje troškova; Veća zaštita korisnika semena i životne sredine kroz kontrolisan tretman u profesionalnim doradnim centrima; Zaštita životne sredine kroz potpuno zbrinjavanje ambalažnog otpada u saradnji sa profesionalnim doradnim centrima; Kvalitetnija i bolje kontrolisana sirovina za prerađivačku industriju; Povećani nivo proizvodnje i iskorišćenost doradnih centara; Veći nivo zaposlenosti; Povećani obim poslovanja prateće industrije (transport, proizvodnja ambalaže, sertifikacija itd.); Veći iznos PDV-a i doprinosa.

4. Subvencija na proizvodnju semenskih useva kao veoma važnog segmenta ratarske proizvodnje koji zapošljava veći broj izvršioaca i uvećava vrednost samog proizvoda nekoliko puta. Direktni efekat subvencija: Konkurentniji proizvod, kako za domaće potrebe, tako i za izvoz; Priliv gotovog novca; Povećanje izvoza što je za Srbiju veoma značajno; Povećanjem proizvodnje (hektara) povećava se potreba za revitalizacijom doradnih centara i izgradnja novih; Zapošljavanje dodatne radne snage. Pored direktnog uticaja na izvoz i snabdevanje domaćeg tržišta, postoji mnogo indirektnih efekata koji će doprineti da se poveća priliv sredstava u budžet mnogo pre isplate subvencije, a pritom kao i u semenarskoj industriji Evrope, a posebno Balkana, gde ostajemo jedan od značajnih učesnika/konkurenata. Činjenica je da su svetske kompanije izgradile velike doradne centre u okruženju

i da nam “preti” potencijalna opasnost od povećanja uvoza. U državama okruženja koje su nam konkurencija, imajući u vidu da se carinske stope na uvoz ovih proizvoda smanjuju i imaju tendenciju ukidanja, subvencije se kreću od 250-850 eur/ha!

5. Prednost prilikom zakupa i dugoročniji zakup državnog poljoprivrednog zemljišta za firme koje se bave semenskom proizvodnjom, sa posebnim akcentom na stranooplodne biljne vrste, kao i zemljišta koje se nalazi u okviru sistema za navodnjavanje. Na ovaj način bi se povećao interes kod proizvođača za semenskom proizvodnjom, sačuvali bi se veći zemljišni kompleksi, a posebno oni koji se nalaze u sistemu za navodnjavanje, što je veoma značajno za proizvodnju semena stranooplodnih biljnih vrsta. Minimalnim promenama u sistemu i zakonu o zakupu državnog zemljišta, država ne bi trošila niti se odricala nikakvih sredstava, a dosta bi pomogla razvoju i povećanju semenske proizvodnje i našoj konkurentnosti u ovoj oblasti.

Realizacija predloženih mera u semenarskom sektoru, omogućila bi da R. Srbija postane jedna od veoma stabilnih i konkurentnih država u regionu, sa značajnim prosperitetom u oblasti poljoprivrede, odnosno semenarstva i harmonizacijom politike i zakonske regulative sa EU. Semenarski sektor R. Srbije poseduje izvanredni potencijal i infrastrukturu, te bi naša država mogla postati mnogo jači partner u međunarodnom prometu semena.

Generalni sekretar Asocijacije

Dr Svetlana Balešević Tubić